

Revolucions amb gust d'arepa

Les truites de blat de moro més populars de Veneçuela van ser un símbol del chavisme. La seva escassetat és avui una de les causes del seu declivi.

Hugo Chávez, el difunt líder de Veneçuela, va voler que la seva revolució socialista tingués gust d'arepa, l'aliment més popular del seu país. L'agost de 2012 es va proposar col·locar davant de cada establiment de menjar ràpid una "*Arepera Socialista*", perquè els veneçolans poguessin escollir "si enverinar allà, amb el menjar ferralla, o venir a menjar-se la millor arepa del món". El seu successor polític, el president **Nicolás Maduro**, no va voler ser menys. El gener de 2015, en una visita a un mercat del carrer de Caracas deia amb to messiànic: "Atès que l'arepa és el nostre símbol indígena d'aliment, jo el vull multiplicar, com ho va fer el menjar escombraries, a través de milers d'establiments". Tres anys després, paradoxalment, és possible que l'escassetat de farina de blat de moro -l'ingredient bàsic de l'arepa- sigui la tomba del projecte bolivarià.

Aquest pròxim diumenge, Veneçuela celebrarà unes eleccions presidencials que, molt probablement, guanyarà el president **Maduro**. El seu renovat lideratge estarà, però, molt discutit per la comunitat internacional i boicotejat pel gruix de l'oposició. També pesarà sobre el president la repressió que va exercir el govern sobre manifestants opositors entre abril i agost del 2017. Les protestes van esclatar arran de la detenció de diversos polítics antichavistes, encara que la inestabilitat ja es palpava al país a causa de la corrupció, el creixent poder del mandatari veneçolà i la violència als carrers. Al costat de tots aquests motius, la fam i l'escassetat d'aliments va ser, com en tantes altres ocasions, l'espurna que va acabar d'encendre el conflicte.

Veneçuela pateix una aguda crisi d'abastament des de fa anys. El govern no dona dades dels nivells d'escassetat des del 2014, quan se situava en el 28%, però tot apunta que avui és més gran. Productes de primera necessitat com el paper higiènic i medicaments, o aliments com el pollastre, la llet, el cafè, l'arròs o l'oli, són difícils de trobar als supermercats. També la farina de blat de moro. Entre els motius d'aquesta situació hi ha la caiguda del preu del petroli (del qual depèn en gran mesura al país), la inflació (que segons el Fons Monetari Internacional arribarà al 720,5% aquest 2018) i les dificultats per importar productes de l'estranger. A més, les polítiques intervencionistes i de control de preus del govern no han funcionat. Més aviat al contrari: han agreujat l'escassetat i augmentat el contraban de tot tipus de béns.

Les arepas han estat un dels productes més afectats per la crisi i la seva falta ha impulsat a sortir al carrer a molts veneçolans. El govern ha fracassat de manera estrepitosa en el seu intent per abastir ell mateix d'aquest producte; i tampoc ha estat capaç de controlar la seva producció i venda. Tant la farina de blat de moro com el farcit de les arepas escasseja. A les arepas '*Reina Pipiada*', les més populars, per exemple, els falta el pollastre que es barreja amb l'alvocat i la maionesa. A '*La Pelúa*', que s'omple de carn "mechada" i formatge, li falten els seus ingredients clau. Fins i tot falta paper, un dels productes més escassos a Veneçuela, per embolicar en els llocs de carrer aquests gustosos entrepans. Sovint, de fet, els veneçolans només poden menjar l'anomenada arepa '*Viuda*': sola i sense farcit.

Arepa d'avocat de La Taguara (Barcelona) Foto: J. Parcerisa

Alhora, al chavisme també li ha sortit fallit l'intent de controlar la producció i distribució de les arepas. Des del 2015, **Nicolás Maduro** ha amenaçat a **Empresas Polar**, propietària de la marca de farina de blat P.A.N., de nacionalitzar el seu negoci. Polar és la major empresa del país, per darrere de l'estatal Petróleos de Venezuela (PDVSA) i fabrica desenes de marques, des dels refrescos Pepsi a productes de neteja o congelats. També és la principal a productora de farina precuïta de Veneçuela i els paquets grocs de P.A.N. se solien trobar a les cuines de tot el país. Les areperas estatals, en canvi, han estat un desastre continu.

Paquet de farina de blat de moro P.A.N de l'empresa veneçolana Empresas Polar Foto: Web d'Empresas Polar

En aquest context, amb una crisi rampant, amb el govern de **Maduro** en hores baixes i en plena voràgine repressiva; i amb una oposició diversa i desorganitzada; sorgeix un nom molt vinculat a l'arepa: **Lorenzo Mendoza**. Aquest multimilionari veneçolà és el propietari d'*Empresas Polar*, i encara que mai s'ha presentat a les eleccions, és molt popular entre els ciutadans. Malgrat que des de l'executiu de Caracas se l'ha titllat d'"oligarca del diable" o "*pelucón criminal*", **Mendoza** ha mantingut un perfil baix en política, tot i que ha participat en alguna manifestació antichavista. "La política no és la meva sorra", deia el 2015, quan el seu nom va sonar a president per davant de líders opositors com **Henrique Capriles** o **Leopoldo López** (avui a la presó). "Si em poso a pensar en una altra cosa, la marea em porta. El que sé fer és motivar la innovació i crear llocs de treball", deia en aquell moment l'empresari.

Mendoza representa per a molts veneçolans una alternativa a **Nicolás Maduro** -un líder sense el carisma del seu predecessor i en crisi- i l'oposició. A més de dirigir un vast imperi empresarial, ha finançat projectes socials arreu del país i gaudeix de l'estima dels veneçolans. Segons dades de l'Enquesta Nacional de Condicions de Vida de Veneçuela, un 81,8% de les llars veneçolans viuen en situació de pobresa. Quan el militar **Hugo Chávez** va arribar al poder el 1999 es va trobar amb un país en condicions similars. Gràcies a les subvencions, als programes d'ajuda i al sosteniment econòmic del petroli, el '*Comandante*' va aconseguir revertir-ho. Amb aquests precedents, no són pocs els que veuen en un altre 'outsider' de la política com **Mendoza** al futur salvador de Veneçuela. Tot i que les ideologies de **Chávez** i l'empresari siguin diametralment oposades. Almenys, diuen, **Mendoza** els donarà a menjar més arepas que **Maduro**.

Arepa de carn i formatge de La Taguara (Barcelona) Foto: J. Parcerisa

On pots tastar arepas a Barcelona?

[lloc]51[/lloc]